

LAVTEKNOLOGISK LEIRMØTE

Med sponsormidler fra stat og næringsliv dro åtte keramikere til Nigeria. Etter en ukes kulturutveksling med de lokale kreftene stilte de alle ut keramikk på nasjonalmuseet i Lagos. Sponsor-kronene ga også den svenske journalisten Bo Borg anledning til å slå følge og sette ord på det hele.

Keramikere fra Norge og Sverige dro på visitt til kolleger i Nigeria der de viste arbeider sammen på nasjonalmuseet. Nigeria har siden 1980 er blitt 30 % fattigere på grunn av dårlige og korrupte regjeringer. Norsk oljeindustri samarbeider med landet, og finansierte sammen med UD «leirmøtet» som fant sted i november i fjor. De nigerianske keramikeren kommer i løpet av året til Sverige på «gjenvisitt» – uten at de samtidig er invitert av nasjonalmuseet i vertslandet ...

Clay Without Borders heter samarbeidsprosjektet mellom keramikere fra Nigeria og Skandinavia. Fire svenske og fire norske kunstnere som har leire som sitt grunnmateriale, hadde noen arbeidsintensive dager i Lagos sammen med kolleger fra Nigeria. Den opprinnelige ideen til prosjektet kom fra The Craft Potters Association of Nigeria (CPAN), en nigeriansk keramikerorganisasjon.

Samarbeidet har blitt finansierte av statlige organer for bistand og kulturutveksling, blant annet Svenska Institutet og det norske Utenriksdepartementet. Næringslivsselskaper som Ericson og Statoil, som er tilstedeværende i Afrika, har støttet prosjektet, i likhet med et av de ledende galleriene i Lagos, Quintissance.

WORKSHOP

Arbeid og utstilling fant sted på National Museum, Onakan, i Lagos i begynnelsen av november 2007. Under et tre i museumsparken – en oase i Lagos' kakafoni av mennesker, lukter og lyder – pågikk

rolige samtaler og arbeid: En kameratslig utveksling av erfaringer der kolleger, som ellers har helt ulike forutsetninger, delte kunnskaper og erfaringer knyttet til sitt virke. Samtlige jobber i et materiale og med teknikker som tross mange likhetstrekk også utvikler seg i flere retninger.

Clay Without Borders ønsket å være – og ble – en møteplass og smeltedigel for ideer, erfaringsutveksling og samarbeid. Mange av de åtte skandinavene er rutinerne kunstnere og håndverkere. Tulla Elieson, norsk prosjektleder, har også tidligere erfaring fra internasjonalt samarbeid. Hun forteller at gruppen fra Norge ble satt sammen av solide håndverkere, fordi de ville ha med de beste.

– De er utøvere som selv uten tilgang på utstyr kan få til ting og har sterke kunstneriske uttrykk. Forutsetningen for møtet i Lagos var at vi skulle lære av hverandre under enkle forhold. Da handler det om ikke-teknologisk keramikk.

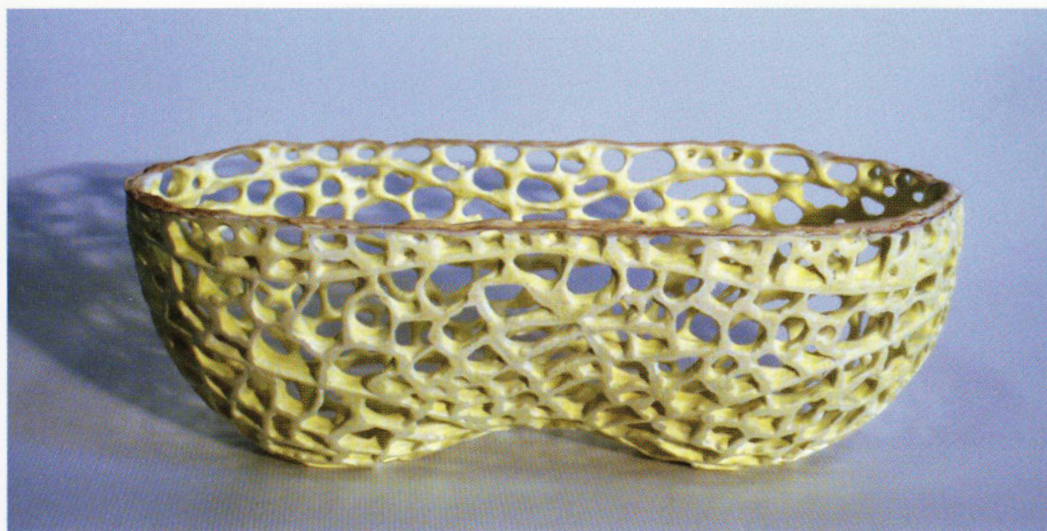

Inger Södergren
Hultfred festival (67x33 cm)

Åsa Jacobsons utstilte arbeid,
Rød veske

Med fra Norge var
Sidsel Hanums
Gul kurv (21 cm).

Nært teknisk samarbeid
mellom nordiske og
nigerianske keramikere
i Lagos.

BRENT JORD OG FAGRE ORD

Om de enn er svært ulike kunstnere, har de åtte Lagos-deltagerne fra Skandinavia det til felles at de alle representerer det sterkeste innen det kreative mangfoldet i skandinavisk keramikk. Disse åtte gjestene fra Skandinavia laget sammen med et tyvetalls ulike nigerianske keramikere en utstilling på National Museum, Onikan i sentrum av Lagos, som kan oppleves som et et overmåte trangbodd, overbefolket og anstrengende sted for en tilreisende skandinaver. Å sitte timevis i byens trafikkmylder medfører at hverdagen blir kaotisk, men i museets park, der keramikerne jobbet sammen, hersket ro og konsentrasjon.

De nigerianske utstillerne er medlemmer av CPAN, som ledes av Umaru Aliya og sekretær Ibukun Ayoola. Det som ble vist på utstillingen var resultatet av det kulturelle møtet som begynte en drøy uke i forkant av åpningen.

Den svenske prosjektlederen Inger Södergren understreker at alt i Lagos

er annerledes enn de er vant med, så gruppen fikk et nyttig og stimulerende perspektiv på sitt eget arbeid.

– Alle var her både som lærere og elever. Vi demonstrerte teknikker og yrkesknep for hverandre og fortalte om hvorfor vi gjør som vi gjør. Det ble erfaringsutvekslinger på flere plan og mange gode samtaler, sier Södergren.

KERAMIKK BLE «SNAKKIS»

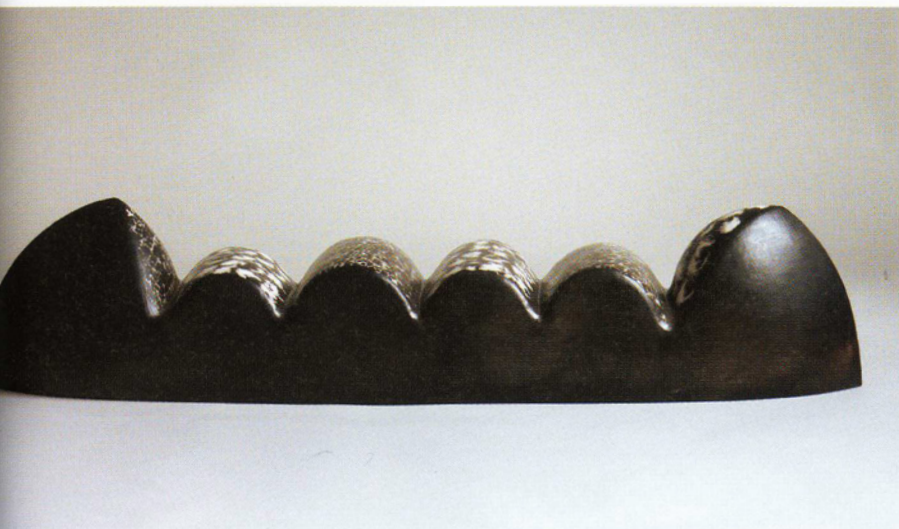
Fellesutstillingen på National Museum of Nigeria ble et evenement som mange viet oppmerksomhet. Til åpningen stilte ambassadefolk, samt at tv-stasjonen og annen presse avla utstillingen visitt. CPAN nyttiggjorde seg oppmerksomheten for å markere faget.

– Bare det faktum at prosjektet og utstillingen på National Museum ble arrangert og avstedkom så stor oppmerksomhet, satte fokus på keramikken. Det betyr enormt mye for oss nigerianske keramikere og øker prestisjen på arbeidet vi gjør, sa leder for CPAN Umaru Aliya.

FORHÅNDSOMTALE FRA SØKNADEN:

«Formålet med kulturutvekslingen «Uniting Potters Through Cooperation» er at keramikere fra ulike kulturer og med ulike bakgrunner skal kunne møtes for å dele, formidle og forene ideer og kunnskap om ulike keramiske tradisjoner, teknikker og kunstneriske uttrykk. Målet er å utvide perspektivet hos alle deltagerne og spre kunnskap om og forståelse for hverandres kultur.»

Sola Adetoyinbo
Verdens lys (70 cm)

Umaru Aliyu leder The Craft Potters Association of Nigeria og tok initiativet til felles workshop med nordiske kolleger.

Ozioma Onuzulike.
Akwete Woven Cloth I (23,5 cm)

Tope Olunirola deltok på CPANs «nordiske» workshop i Lagos.

Inger Södergren
The skier (90 cm)

Margon Lindberg
Blod-tre (28 cm)

Selve utstillingen ble en dynamisk miks av farger, former, mønstre og ideer. Et mylder i tråd med intensjonene som gjorde eventet til en møteplass for ny kunnskap og inspirasjon

– Mange av våre arbeidsmetoder påtvinges av rent økonomiske årsaker. Her i Nigeria finnes ingen materialutsalgs. Jeg henter selv min leire i skogen. Og jeg kan ikke glasere, fordi gassen er for dyr og strømmen heller aldri fungerer. Vi jobber derfor med mer tradisjonelle teknikker og uttrykk. Dere skandinavere er friere i deres uttrykk, men vi kan lære mye om design og metoder av hverandre likevel. Skandinavernes arbeider er mye mer enn «pottery», de er snarere clay-artists, sier Ibukun Ayoola, sekretæren i CPAN. Selv jobber han med store leirkrukker og etterspurte hageskulpturer.

BORTE BRA

Inger Södergren forteller at det ikke er første gang hun kommer i kontakt med det afrikanske energifeltet.

– Jeg har også tidligere jobbet en del i Afrika, og arbeidet med nigerianske keramikere har preget på mitt eget virke. Jeg kan se hvordan mitt samarbeid med nigerianske keramikere har influert formspråket mitt. Mine former har blitt mer organiske og man kan se en tydelig inspirasjon herfra i detaljene. Da jeg gjorde et prosjekt hvor jeg laget mine egne versjoner av de tradisjonelle vestafrikanske Udo-trommene, kombinerte jeg mine arbeidsmåter med uttrykk hentet fra tradisjonelle afrikanske teknikker. Møtene her nede har gitt meg kunnskaper og erfaring som mitt arbeid ville vært mye fattigere uten, fremholder Södergren.

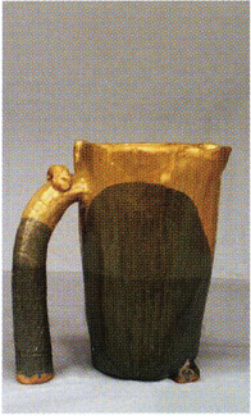
Mange vil hevde at den nigerianske keramikken er merkelig eller uvant for vestlige øyne. Uttrykket hos de nigerianske keramikere beveger seg ofte mot det som på våre nordiske breddegrader rubriseres som kitsch. Utstillingen fremviser således også at man vanskelig kan betrakte det keramiske feltet uten forståelse for tradisjon og

«Jeg henter selv min leire i skogen. Og jeg kan ikke glasere, fordi gassen er for dyr og strømmen heller aldri fungerer.»

– Ibukun Ayoola

Ozioma Onuzulike
Klar til take off
(17cm)

Vincent Ali
Adam og Eva
(27x23 cm)

Ibukun Ayoola,
Out of fire
(72x60 cm)

Elisabet Svensson
Hus 1b
(35cm)

Tulla Elieson
Listen
(90 cm)

«Både de norske og de svenske keramikere kommer fra velorganiserte håndverksgrupper. Nigerianerne er løsere sammen-sluttet, mer hierarkisk organisert. Hos oss i Norge finnes mange tiårs erfaringer å ta av.»

– Tulla Elieson

kontekst. Dette gjelder for begge parter, for de skandinaviske bidragene ble heller ikke omfavnet av alle de afrikanske workshop-deltagerne, noen ristet bare på hodet.

LIKHETER OG FORSKJELLER

Et åpenbart eksempel på den estetiske kulturkløften kom frem da de skandinaviske deltagerne absolutt ville ha med inn i utstillingen to fat som de fant på et lagerrom. Men dette var to rått utførte, formpressede fat – laget av en anonym arbeiderske ved et lokalt pottemakerverksted, Maraba Pottery. Det var med andre ord arbeidsfat til bruk i keramikkerverkstedet, laget så kjapt og enkelt som mulig – uten noen som helst tanke på det estetiske – fordi det er billigere enn å kjøpe ditto masseproduserte baljer i plast. Nigerianerne avviste de skandinaviske gjestenes iver med at «dette er virkelig ingenting å vise frem». Det endte istedet med at begge fatene ble kjøpt av entusiastiske skandinaviske kolleger.

– En forskjell i uttrykk som kom til syne i utstillingen, er at mange av de nigerianske keramikere først og fremst er reelle tradisjonsforvaltere. Deres arbeider er ofte terracottafarvede. De har ikke samme tilgang til importert leire og er heller ikke sikret strøm som trengs for å brenne glasuren, slike ting vi tar som en selvfølge i Norge. Forskjellene på oss er delvis kulturelle, men kulturen styres som alltid av sosiale og økonomiske faktorer. Likheten ligger i kjærligheten til materialet og en streben etter å utnytte det så godt som mulig, både funksjonelt og kunstnerisk, utdypes Tulla Elieson.

HJEMME BEST

Forskjellene finner sin forklaring i at nigerianerne helt er overlatte til markedet og fungerende utsalg for overhodet å få inntekter, mens både Norge og Sverige har utbygde systemer for omfordeling av støtte, stipendier og andre goder.

Ibukun Ayoolas Bikube
(160 cm) montert i utstillingen
på Nasjonalmuseet i Lagos

David Olusanya Owolebi
Infinite grace (130 cm)

– Både de norske og de svenske keramikere kommer fra velorganiserte håndverksgrupper. Nigerianerne er løsere sammensluttet, mer hierarkisk organisert. Her finnes mange tiårs erfaringer å ta av, sier Tulla Elieson om de svenske og norske organisasjonsmodellene.

En fortsettelse av prosjektet Clay Without Borders planlegges. Da skal nigerianske keramikere besøke Sverige og vennskapet, samarbeidet, erfaringsutvekslingen og samtalen ytterligere fordypes. Allerede nå planlegges en utstilling med nigerianske kolleger i Stockholm. Det er derimot ikke trolig at den vil bli vist på svenskens Nasjonalmuseum ... ■

DE MEDVIRKENDE FRA NORDEN:

SIDSEL HANUM nærmest tegner med flytende leire i form, slik at en slags brodert keramikk oppstår. Hun bygger åpne nettstrukturer som både er skjøre og sterke i uttrykket.

GUNILLA MARIA ÅKESSON bygger organiske former på en tilsynelatende intuitiv og følelsesstyrt måte. Glasuren blir en del av formen.

ANNE LINE SUND skjærer sine dreide former til i et spill av fasetter. På disse tegner hun mønstre sammen med dekaleringer eller bilder.

TULLA ELIESON lager store og flate spiralformer som bygges opp av tynne keramikkbånd. Hun skaper en kraftfull bevegelse som går innenfra og ut, inspirert av tanker om kosmos.

ÅSA JACOBSON arbeider med utstillinger og offentlige oppdrag og lager både unika arbeider og bruksgjenstander. Hun støper, kjevler, bygger og dreier i materialer som betong, glass, teglleire, porselensleire mm.

MARGON LINDBERG jobber blant annet med en crossover mellom tegning, foto og skulptur og presenterer verkene sammen i dialog med hverandre og med omgivelsene.

ELISABET SVENSSON lager skulpturer og relieffer, ofte som offentlige utsmykninger. Hun jobber utradisjonelt, bruker ikke glasur, men maler de keramiske arbeidene med akrylfarger.

INGER SÖDERGREN søker balansepunktet mellom en stram form og en mer ekspressiv, røykbrønt overflate. Hun bygger opp en meget personlig formverden. Hennes kunstneriske språk er preget av tidligere besøk i Nigeria.